

A Pécsi Ítéltábla a dr. Léhmann György ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve I. rendű és I.rendű felperes neve II. rendű (cím) felpereseknek** - a dr. Török László ügyvéd (fél címe 2) által képviselt **I.rendű alperes neve (cím) I. rendű és II.rendű alperes neve (cím) II. rendű alperesekkel szemben szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítása** iránt indított perében a Kaposvári Törvényszék 2013. február 27. napján kelt 24.P.21.505/2012/8. számú ítélete ellen az alperesek által 10., a felperesek által 12. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán meghozta a következő

#### **Ítéletet:**

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és megállapítja, hogy egészében érvénytelen a peres felek által 2007. augusztus 3. napján kötött „Devizában nyilvántartott lakáshitel” kölcsönszerződés II.3) pontjában foglalt azon szerződési kikötés, miszerint:

„A hiteldíj (kamat és kezelési költség) változó mértékű, amelyet a Hitelezők a kölcsönszerződés fennállása alatt jogosultak egyoldalúan megváltoztatni. A Hitelezők a változást - annak hatályossá válását megelőző legalább 15 (tizenöt) nappal - az ügyfélforgalom számára nyitva álló helyiségeikben kifüggesztett, az ... Lakáshitelek kamat-, díj, jutalék- és költségtételeiről szóló Hirdetményben teszik közzé.

A hiteldíj mértékének e pontban írott megváltoztatása esetén az Adósok kötelesek a Hitelezőknek az ekként megváltoztatott mértékű hiteldíjat megfizetni.

Azon feltételek, illetőleg körülmények részletes meghatározása, amelyek esetében a hiteldíj az Adósokra hátrányos módon megváltoztatható, a következő: A Hitelezők jogosultak a hitel ügyleti kamatát, egyéb költségét, és az erre vonatkozó szerződési feltételt egyoldalúan módosítani, ha a bankközi hitelkamatok, vagy a fogyasztói árindex, vagy a jegybanki alapkamat, vagy az állampapírok hozama, vagy a Hitelezők forrás-, valamint hitelszámla-vezetési költsége növekszik, vagy a lakossági hitelek kockázati tényezői a Hitelezőkre nézve romlanak.”

Ezen szerződési kikötés a felperesek számára kötelezettséget, az alperes számára jogosultságot nem keletkeztet.

Az alperesek által az állam javára, az illetékes adóhatóság külön felhívására egyetemlegesen megfizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 36.000 (harminchatezer) forintra mérsékeli.

Mellőzi a felperesek elsőfokú eljárási illeték fizetésére történő kötelezését, valamint azon rendelkezést, hogy a felek a felmerült perköltségüket maguk viselik.

Kötelezi a másodfokú bíróság az alpereseket egyetemlegesen, hogy fizessenek meg a felpereseknek, mint együttes jogosultaknak 15 napon belül 50.000 (ötvenezer) forint elsőfokú és 25.000 (huszonötezer) forint másodfokú perköltséget, valamint az állam javára, az illetékes állami adóhatóság felhívására, az ott írt módon és számlára 48.000 (negyvennyolcezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

## Indokolás

A felperesek ingatlanvásárlási célra 2007. június 29. napján devizában nyilvántartott kölcsönt igényeltek az alperesektől, egyidejűleg elismerték a vonatkozó alperesi üzletszabályzatok átvételét és akként nyilatkoztak, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázatról tudomással bírnak, annak jellegét megértették és a felmerülő kockázatot viselik.

Az alperesek a 2007. augusztus 3. napján kötött, közjegyzői okiratba foglalt „devizában nyilvántartott lakáshitel kölcsönszerződés” alapján 19 év (228 hónap) futamidőre 8.000.000 forint összegű, svájci frank devizában nyilvántartott kölcsönt nyújtottak a felperesek számára.

A kölcsönszerződés II. fejezete rendelkezett a felperesek által fizetendő kamatokról és költségekről. A II.3.) pont szerint „A hiteldíj (kamat és kezelési költség) változó mértékű, amelyet *a Hitelezők a kölcsönszerződés fennállása alatt jogosultak egyoldalúan megváltoztatni.* A Hitelezők a változást - annak hatályossá válását megelőző legalább 15 (tizenöt) nappal - az ügyfélforgalom számára nyitva álló helyiségeikben kifüggesztett, az ... Lakáshitelek kamat-, díj, jutalék- és költségteleiről szóló Hirdetményben teszik közzé.

A hiteldíj mértékének e pontban írott megváltoztatása esetén az Adósok kötelesek a Hitelezőknek az ekként megváltoztatott mértékű hiteldíjat megfizetni.

Azon feltételek, illetőleg körülmények részletes meghatározása, amelyek esetében a hiteldíj az Adósokra hátrányos módon megváltoztatható, a következő: A Hitelezők jogosultak a hitel ügyleti kamatát, egyéb költségét, és az erre vonatkozó szerződési feltételt egyoldalúan módosítani, *ha a bankközi hitelkamatok, vagy a fogyasztói árindex, vagy a jegybanki alapkamat, vagy az állampapírok hozama, vagy a Hitelezők forrás-, valamint hitelszámla-vezetési költsége növekszik, vagy a lakossági hitelek kockázati tényezői a Hitelezőkre nézve romlanak.* Kamatperiódust a felek nem határoztak meg.

A szerződés záró rendelkezései között a felperesek kijelentették, tudomásuk van arról, miszerint a forint árfolyamának gyengülése esetén a törlesztő részletek forintban megfizetendő ellenértéke jelentős mértékben emelkedhet; tudomásul vették, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ők viselik. A felek rögzítették, hogy a szerződésben nem szabályozott kérdésekben a Ptk-ban, a jelzálog-hitelintézetéről és a jelzáloglevélről szóló törvényben, a bankhitelre vonatkozó jogszabályokban, valamint a hitelezők Általános Üzletszabályzatában, és a devizában nyilvántartott lakáscélú és jelzálog típusú konzorciális ... hitelekéről szóló Üzletszabályzatában foglaltak az irányadók.

A felperesek kijelentették, hogy a szerződés aláírását megelőzően a hitelezők Általános Üzletszabályzatát és a devizában nyilvántartott lakáscélú és jelzálog típusú konzorciális ... hitelekéről szóló Üzletszabályzatát kézhez kapták, az abban foglaltakat megismerték, megértették, és magukra nézve kötelezőnek elfogadták. A felek megállapodtak, hogy a fentiekben megjelölt, a kölcsönszerződés fennállása alatt hatályos mindenkor üzletszabályzatokat, valamint az ... Lakáshitelek kamat-, díj-, jutalék- és költségteleiről szóló Hirdetményében foglaltakat a kölcsönjogviszony részévé teszik, ezek mindenkor rendelkezései minden külön jogcselekmény nélkül kötelezőek a szerződő felekre, az adósokra kedvezőtlen módosulás joghatálya a hirdetmény útján történő közléstől számított 15. nap elteltével áll be.

A közjegyzői záradék szerint a közokiratot elkészítő közjegyző tájékoztatta a feleket a jogügylet lényegéről és jogi következményeiről, az okiratot előttük felolvasta, tartalmát megmagyarázta, elolvasásra rendelkezésükre bocsátotta; az ügyfelek kijelentették, hogy az okirat tartalma a valóságos ügyleti akaratuknak és jognyilatkozatuknak mindenben megfelel.

Az I. rendű alperes Általános Üzletszabályzatának XIII.6. pontja, a II. rendű alperes Általános Üzletszabályzatának XI.6. pontja szerint ellenkező szerződéses kikötés hiányában az üzletfél jogosult - tartozásának egyidejű rendezése mellett - a hitelszerződést bármely időpontban, akár azonnali hatállyal is felmondani.

Az alperesek devizában nyilvántartott lakáscélú és jelzálog típusú konzorciális ... hitelekre vonatkozó, 2007. február 4. napjától érvényes üzletszabályzata II.5.1. pontjának tartalma szerint az ... Jelzálogbank a devizahitel visszafizetésének időtartama alatt a mindenkor hatályos Hirdetményében közzétett változó mértékű ügyleti vagy kamatperiódusonként állandó (fix) kamatot, valamint változó mértékű kezelési költséget számít fel. A II.5.2. pont tartalmazza azon rendelkezést, miszerint a Hitelezők jogosultak - kamatperiódusonként állandó (fix) kamat esetén kamatperiódusonként - a Devizahitel ügyleti kamatát, egyéb költségét és az erre vonatkozó szerződési feltételt egyoldalúan módosítani, ha a bankközi hitelkamatok, a fogyasztói árindex, a jegybanki alapkamat, az állampapírok hozama, a lakossági hitelek kockázati tényezőinek alakulása és a Hitelezők forrás-, valamint hitelszámla-vezetési költségei változnak.

A II.5.3 pont ismerteti a kamat felszámítására vonatkozó képletet, melyben a változók között a havi törlesztőrészlet összege, az ügyleti kamat egy hónapra jutó része, a törlesztő részlet sorszáma, a hónapokban kifejezett futamidő szerepel, melyek eredményeként az adott sorszámú hónap törlesztő részletének ügyleti kamattartalma számítható.

A felperesek keresetükben a Ptk. 209. és 209/A. §-ai alapján annak a megállapítását kérték, hogy a kölcsönszerződés II.3.) pontja érvénytelen, rájuk nézve a szerződés megkötésétől kezdődően nem jelent kötelezettséget.

Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a felek között 2007. augusztus 3. napján létrejött „Devizában nyilvántartott lakáshitel” kölcsönszerződés II/3. pontjában

érvénytelen azon szerződési kikötés, hogy az alperesek a hitel ügyleti kamatát és egyéb költségét és erre vonatkozó szerződési feltételt egyoldalúan módosíthatják, ha a hitelezők forrás valamit hitelszámla-vezetési költsége növekszik vagy a lakossági hitelek kockázati tényezői a hitelezőkre nézve romlanak. Rögzítette, hogy ezen szerződési kikötés a felperesek számára kötelezettséget, az alperes számára jogosultságot nem keletkeztet.

A fentieket meghaladóan a keresetet elutasította. Mind a felpereseket, mind az alpereseket egyetemlegesen 240.000-240.000 forint illeték megfizetésére kötelezte és úgy rendelkezett, hogy a felek felmerült perköltségüket maguk viselik.

Az elsőfokú bíróság kifejezte azon meggyőződését, hogy a felek között a Ptk.523.§ (1) bekezdésével szabályozott, a Ptk.205/A.§-ában meghatározottaknak megfelelően az alperesek által általános szerződési feltételek alkalmazásával kötött fogyasztói kölcsönszerződés jött létre. Az alperesek által alkalmazott, a perbeli kölcsönszerződés-típusra irányadó üzletszabályzatok, valamint az általános üzletszabályzatok a szerződés részévé váltak, mivel a Ptk.205/B.§ (1) bekezdésének megfelelően a szerződési feltételt alkalmazó alperesek a feltételek megismerésének lehetőségét biztosították, a felperesek ezt írásban elismerték és a feltételeket magukra nézve kötelezőnek elfogadták.

Az elsőfokú bíróság ismertette a Ptk.209.§ (1) és (5) bekezdését, Ptk.209/A.§ (2) bekezdését, a perbeli szerződés megkötésekor hatályban volt, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. számú törvény (Hpt.) 210.§ (2), (3) és (4) bekezdését. Rögzítette, hogy az egyoldalú szerződésmódosítási jog kikötése önmagában a Ptk. szabályaiba nem ütközik, azt a Hpt. is lehetővé teszi. Tisztességtelen azonban az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötés, mely a fogyasztóval szerződő pénzügyi intézmény számára, a fogyasztó hátrányára indokolatlan és egyoldalú előnyt nyújt.

A 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6. pontjában kifejtett szempontrendszer alapján úgy foglalt állást, hogy a szerződés az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének (PK vélemény 6.a. pont) megfelel, mivel az általános szerződési feltételek a fogyasztók számára áttekinthető szerkezetben jelennek meg. A perbeli szerződés megfelel az átláthatóság (PK vélemény 6.e. pont) követelményének is, mivel az üzletszabályzat 5. pontja részletesen tartalmazza a hitelkamatt és költségek meghatározását, a kamatszámítás képletét, a számítás módjának egyéb feltételeit. A felperesek a szerződést bármikor azonnali hatállyal felmondhatják, ezért a szerződés a felmondhatóság elvének (PK vélemény 6.f. pont) is megfelel. A perbeli szerződés nem tartalmaz olyan kikötést, amely kizárná a fogyasztó javára történő körülményváltozás esetén annak fogyasztó javára történő érvényesítését. Az egyoldalú szerződésmódosításra lehetőséget biztosító kikötés tételes oklistát, taxatív felsorolást tartalmaz, így a tételes meghatározás elvének (PK vélemény 6.b. pont) is megfelel.

Az elsőfokú bíróság részletesebben vizsgálta az objektivitás követelményét (PK vélemény 6.c. pont), megállapítva, hogy az oklistában meghatározott körülmények túlnyomórészt objektív jellegűek, melyeket a szerződő felek, így az alperesek sem képesek befolyásolni.

A bankközi hitelkamatok, a fogyasztói árindex, a jegybanki alapkamat, az állampapírok hozama, mint objektív körülmények változása esetére megengedett egyoldalú módosítás kapcsán kitért arra, hogy ezen körülmények előre nem látható változása a

pénzintézmény számára a rendes üzleti kockázatot meghaladó mértékű érdeksérelmet okozhat.

Úgy találta ugyanakkor, hogy a lakossági hitelek kockázati tényezőjének romlása, mint egyoldalú módosítási ok nem felel meg az objektivitás követelményének, mert ennek változásában a pénzintézet közrehatni, annak mértékét befolyásolni képes.

A bank forrás- és számlavezetési költségének változását az általános üzleti kockázat körébe tartozónak találta, azzal azonban, hogy az ezzel kapcsolatos feltétel az átláthatóság követelményével ellentétes, mert a fogyasztó által nem követhető a bank forrásainak és számlavezetési költségeinek változása.

A Ptk.239/A.§ (1) bekezdésére is figyelemmel megállapította, hogy a szerződés a részletezett érvénytelen kikötés elhagyásával, egyebekben változatlan feltételekkel köti a feleket.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ellenérdekű felek mindegyike fellebbezéssel élt.

A felperesek fellebbezésükben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset teljesítését kérték. A 2/2012. (XII.10.) PK vélemény nyomán hivatkoztak arra, hogy a perben támadott szerződési feltétel az arányosság elvének nem felel meg, mivel általános jelleggel, az ügyleti kamat és egyéb költségek teljes körére kiterjedően differenciálás és arányosítás nélkül teszi lehetővé az egyoldalú módosítást. Nem felel meg az átláthatóság elvének sem, mert a szerződő fél fogyasztó számára nem biztosítja annak előreláthatóságát, hogy a szerződésben rögzített körülmények változása esetén milyen mértékben kerülhet sor a terhek növekedésére. A szimmetria elvét is sérti, mivel nem tartalmaz kötelezettséget az alperesi oldalon arra vonatkozóan, hogy az oklista elemeinek ügyfélre kedvező változása esetén a fogyasztó javára történő szerződésmódosításra kerüljön sor. Így az alperesek kizárólag jogot szereznek, ám kötelezettséget nem, míg a felperesek kizárólag kötelezettséget szereznek, jogot nem. A perköltség és a feljegyzett illeték kérdésében a meg nem határozható pertárgyérték figyelembevételét kérték.

Az alperesek fellebbezése a kereset elutasítására irányult. Arra hivatkoztak, hogy a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény „szabályai” nem alkalmazhatóak a perrel érintett kölcsönszerződésre. A felperesek lakáscélú kölcsönszerződést kötöttek, így a szerződés nem minősül fogyasztói szerződésnek. A perbeli szerződés 2007. augusztus 3. napján, az akkor hatályos Hpt. és Ptk. rendelkezéseinek figyelembevételével jött létre, míg az elsőfokú bíróság által felhívott PK vélemény 2012. decemberi, nem feladata a lakáscélú hitelezés körüli jogviták eldöntésére szolgáló iránymutatás.

A szerződés II.3. pontjában foglalt rendelkezés megfelelt a szerződés megkötésekor hatályban volt Hpt. 210.§ (3) bekezdésében megfogalmazottnak. A szerződő felek ezen speciális jogszabály alapján állapodtak meg abban, hogy mely körülmények esetén kerül sor a hiteldíj megváltoztatására. Ez nem jelenti a jóhiszeműség és tisztesség követelményeinek megsértését, nem teremt indokolatlan előnyt a hitelezők számára. A futamidőre figyelemmel reális lehetőség volt a szerződés megkötésekor irányadó körülmények megváltozása, ami a gazdasági válság kitörésével be is következett.

Állították az alperesek, hogy a lakossági hitelek kockázati tényezőinek a hitelezőkre nézve beálló romlása, mint egyoldalú módosításra feljogosító ok objektív kikötés. A lakossági hitelek kockázati tényezői azt jelentik, hogy milyen arányban teljesítik

szerződéses kötelezettségeiket az adósok. A minősített kölcsönök után a kereskedelmi bankoknak a Hpt.87.§-ában szabályozottak szerint kockázati céltartalékot kell képezniük, miáltal csökken a kihelyezhető eszközök mértéke. Így a lakossági hitelezés kockázatát a bankok nem előidézik, hanem azt lehetőség szerint próbálják csökkenteni, elkerülni.

A forrásköltség és a hitelszámla vezetési költség két külön ok, mindkettő objektív körülmény. Az eszközök (hitelek) és a források egyensúlyát a pénzügyintézetnek meg kell teremtenie. A devizaforrások - szemben a jellemzően hosszú távú kihelyezésekkel - alapvetően középtávú források, melyek drágulása az ország CDS felárának változása miatt bekövetkezett, ennek érvényesítése a kölcsönök kamatában és költségében nem jogszerűtlen. A szerződés megkötésekor semmilyen jogszabály nem írta elő, hogy a hitelezőknek követhetővé kellene tenniük forrásköltségeik alakulását, számlavezetési költségeik számítását. A forrásköltségek változását a lakáshitelek esetén a később hatályba lépett 275/2010. (XII.15.) Korm. rendelet kifejezetten módosítási okként rögzíti, így következtethető, hogy nem tisztességtelen az ilyen típusú módosítás, mert ellenkező esetben a jogalkotó annak lehetőségét nyilvánvalóan nem foglalta volna jogszabályba. A hitelszámla vezetési költségek számos külső objektív változás okán emelkedhetnek, mely feltételek bekövetkeztében a hitelintézetnek nincs módja közrehatni.

Kifogásolták továbbá, hogy az ítélet a folyósított összeget tekinti pertárgyértéknek és ennek megfelelően tartalmaz perköltségben marasztalást a felek terhére.

Utóbb az alperesek fellebbezési hivatkozásaikat kiegészítették, a perbeli jogvitával lényegében azonos ügyben a ... Ítéltábla által hozott Pf.II.20.278/2013/7. számú másodfokú ítéletben írt érveket magukévá téve hivatkoztak arra, hogy a támadott szerződési feltétel tisztességtelensége nem is vizsgálható, mert a kifogásolt feltételt a szerződő felek egyedileg megtárgyalták: a felperesek közokiratba foglalt nyilatkozatuk szerint az üzletszabályzatokat megismerték, magukra nézve kötelezőnek elfogadták.

A felperesek az alperesi fellebbezésre csatlakozó fellebbezésként nevesített beadványt terjesztettek elő, mely azonban tartalmilag a már előterjesztett fellebbezésük kifejtését, alátámasztását tartalmazta a ... Törvényszék 6.P.21.526/2012/15. számú - a ... Ítéltábla által utóbb a fent hivatkozott számon felülbírált és fellebbezett részében megváltoztatott - ítéletére hivatkozással.

A felperesek fellebbezése alapos, az alperesek fellebbezése alaptalan.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást elfogadta ítélezése alapjául, azt - az elsőfokú ítélet indokolásának azon részére figyelemmel, miszerint a szerződés részletesen tartalmazza a hitelkamat és költségek meghatározását, a kamatszámítás képletét, a számítás módjának egyéb feltételeit - kizárólag a devizában nyilvántartott lakáscélú és jelzálog típusú konzorciális ... hitelekre vonatkozó üzletszabályzat II.5.3. pontjának ismertetésével egészítette ki.

A másodfokú bíróságnak az alperesi fellebbezésre figyelemmel elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a kifogásolt szerződési feltétel a Ptk. 209.§-ának tárgyi hatálya alá tartozóan az ott felhívott fogalmi körbe vonható-e, általános, illetve egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételnek minősíthető-e.

Mivel a perbeli, egyedi szerződésbe foglalt feltételt lényegében ugyanazzal a tartalommal az alperesek már korábban üzletszabályzatuk részévé tették, így bizonyosan állítható, hogy azt az egyik szerződő fél *több szerződés megkötése céljából, egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül* előre határozta meg. Az általános szerződési feltétel Ptk. 205/A. § (1) bekezdésben meghatározott ezen fogalmi elemei tehát minden további vizsgálat nélkül vonatkoztathatóak a perbeli feltételre, amit ténybelileg is igazol, hogy a felek által a másodfokú eljárásban hivatkozott, a ... Törvényszék, illetve a ... Ítéltábla előtt folyamatban volt per ugyanezen szerződési feltétel tisztességtelenségének kérdésében folyt.

Az általános szerződési feltételkénti minősüléshez szükséges további - az alperesek által az elsőfokú eljárás során nem vitatott, azonban fellebbezésükben kérdésessé tett - ismérv az egyedi megtárgyalás hiánya. Erre a hiányra egyebekben a fentebb már felhívott fogalmi elem, a meghatározás „egyoldalúsága” önmagában is utal, mivel a szerződő felek közötti interakciót, kölcsönösséget feltételező (adott esetben az egyik fél kezdeményezéséből kiinduló) „megtárgyalás” már nem egyoldalú, hanem értelemszerűen közös meghatározást eredményez.

Mivel azonban a Ptk. 205/A. § (1) bekezdése az általános szerződési feltétel fogalmi elemeit konjunktívan fogalmazza meg, az „egyedi megtárgyalás” az egyoldalúan előre megszövegezett, hétköznapi értelemben mégoly általánosan alkalmazott feltételt is megfosztja ilyenként jogi minősítésétől.

Az általános feltételek, az előre elkészített szerződésminták a gazdasági életben a standardizáltan, akár tömeges mértékben felmerülő igények kielégítését hivatottak elősegíteni, így természetszerűen fennáll annak lehetősége, hogy a felek érdekeik összevetésének eredményeként az előre elkészített feltételek hiányában is az egyébként már előre kidolgozott, összeállított feltételeknek megfelelő tartalom szerint szerződtek volna. Ha a feltétel előre történő megfogalmazása elsősorban a szerződéskötés technikai értelemben vett gördülékeny lebonyolítását szolgálja, a feltételek lényegében *tervezet jellegűek*, mert a másik szerződő fél lehetőséget kap arra, hogy megfontolás tárgyává tegye az előre kidolgozott szerződési feltétel tartalmát és azzal kapcsolatban akaratát érvényesítse, de ezzel a lehetőséggel nem kíván élni (ld. 2/2011. PK vélemény 2. pont), úgy a feltételeket elfogadó fél szerződési akaratának érvényesítésében hátrányt nem szenved, az egyoldalú előfogalmazás és egyedi szerződési akaratok összhangja folytán szükségtelenné válik minden további, a feltételezeten gyengébb érdekérvényesítési lehetőséggel rendelkező felet védeni kívánó garanciális szabályozás.

A jogalkotó ezért a Ptk. 205/A. § (2) bekezdésében lehetővé tette (a szó köznapi értelmében) általános feltételt használó fél számára annak bizonyítását, hogy a szerződési feltételt a felek egyedileg megtárgyalták.

Kiemelendő, hogy a tárgyalásnak a feltételre, és nem általában a szerződési konstrukcióra, az ügylettípus főbb jellemzőire, leglényegesebb tartalmi elemeire kell kiterjednie.

A fentiekből is következően, a 2/2011. PK vélemény 2. pontjában részletesen kifejtetteknek megfelelően a feltétel „egyedi megtárgyalása” minőségileg más és több, mint a feltétel megismerésének lehetősége és a feltétel elfogadása, illetve annak kinyilvánítása, hogy a szerződés a felek akaratának megfelel. A szerződési akarat és annak kinyilatkoztatása a Ptk. 205. § (1) bekezdése alapján szerződési fogalmi elemek,

a Ptk.205/B. (1) bekezdése az általános feltételekre nézve ezeket képezi le annak rögzítésével, hogy az ilyen feltétel a megismerés lehetősége és az elfogadás által válik a szerződés részévé.

A közjegyzői záradékban rögzített tény (közjegyzői ismertetés és magyarázat után az okirat tartalma és a valóságos ügyleti akarat közötti egyezőség kinyilvánítása) ekként a perbeli esetben is ahhoz volt szükséges és elégséges, hogy az általános szerződési feltétel - ilyenként - a szerződés részévé váljon. Ezen túlmenően azonban a perben nem merült fel olyan tényállási elem, amely a kifogásolt feltétel megtárgyalására, a perbeli feltételt érintő felperesi alkupozíció alperesek általi megnyitására utalt volna. Az alperesek ilyen ténybeli hivatkozást az elsőfokú eljárás során egyáltalán nem tettek, ezért az elsőfokú bíróságnak ezen kérdést vizsgálnia, ezzel kapcsolatos, a bizonyítást érintő tájékoztatást adnia nem kellett. Az alperes ezzel kapcsolatos fellebbezési hivatkozása a Pp. 235.§ (1) bekezdésében, Pp. 141.§ (6) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel a másodfokú eljárásban nem vehető figyelembe.

Így a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy a Ptk. 205/A.§ (1) és (3) bekezdésében, 209.§ (1) bekezdésében foglalt rendelkezésekből következően a per tárgyává tett feltétel általános szerződési feltételnek minősül, emiatt annak tisztességes vagy tisztességtelen volta vizsgálható és vizsgálandó.

Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a perbeli szerződés fogyasztói szerződés. Az alperesek fellebbezési hivatkozásaival szemben a „fogyasztói” kölcsönszerződés nem azonos a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 2. számú mellékletének III.5. pontja szerinti „fogyasztási” kölcsönszerződéssel. A fogyasztói szerződés fogalmát a Ptk. 685.§ d) és e) pontjába foglalt törvényi rendelkezések határozzák meg, és ezek a szerződés típusától, tárgyától függetlenül a szerződés alanyi oldalát tekintik elhatároló ismérvek. Így ha az adós gazdasági vagy szakmai tevékenysége körén kívül eső okból köt kölcsönszerződést a pénzintézettel, úgy a kölcsönszerződés fogyasztói szerződés lesz akkor is, ha a kölcsön nem (a Hpt. szerinti) fogyasztási kölcsön, hanem - mint a perbeli kölcsönszerződés - lakáscélra irányul.

A bíróságnak a támadott kikötést a felperesek által megjelölt jogalapon, a Ptk. 209. §-a és a 209/A. § (2) bekezdése alkalmazásával kellett megítélnie, a feltétel tisztességtelenség miatti érvénytelenségéről kellett állást foglalnia annak feltárásával, hogy a szerződéskötéskor hatályos Ptk. 209. § (1) bekezdésében rögzített tényállási elemek megállapíthatóak-e, azaz a feltétel a szerződésből eredő jogok és kötelezettségek egyensúlyának a kikötést elfogadó fél terhére egyoldalú, indokolatlan, a jóhiszeműség követelményeibe ütköző megбомlásához vezet-e.

Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az alperesek a szerződéskötéskor hatályos, a Ptk-hoz viszonyítva lex specialis-nak minősülő jogszabály, a Hpt. 210. § (3) bekezdésében adott törvényi felhatalmazás alapján kiköthették bármilyen szerződési feltétel ügyfélre kedvezőtlen, egyoldalú módosításának a jogát, így az egyoldalú módosítás önmagában nem minősülhet tisztességtelennek. Ezen következtetésre azonban nem a Ptk. elsőfokú bíróság által felhívott 209.§ (3) bekezdése, hanem a Ptk. szerződéskötéskor hatályban volt 209.§ (5) bekezdése (jelenlegi (6) bekezdése) ad



módot; ebben a tekintetben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet indokolását pontosítja, egyúttal ki is egészíti annyiban, hogy a jogszabályi rendelkezés keretjellege folytán az azt kitöltő szerződési feltétel tisztességtelensége a Ptk. 209.§ (5) bekezdésének rendelkezése mellett is vizsgálható (2/2012. (XII.10.) PK vélemény 3. pont). Így az alpereseket megillető módosítási lehetőség tartalmát és terjedelmét kellett a tisztességtelenség szempontjából vizsgálat tárgyává tenni.

A tisztességtelenség kérdésében történő állásfoglaláshoz a jogalkotó külön jogszabályban nyújt segítséget: a Ptk. 209.§ (3) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet rögzíti, hogy mely feltételeket kell minden esetben tisztességtelennek tekinteni (a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a)-j) pontjaiba foglalt ún. fekete lista) és melyeknél kell a tisztességtelenséget - megdönthető módon - vélelmezni (a 2. § a)-j) pontokba foglalt ún. szürke lista).

A keresettel támadott egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségével a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 2.§ d) pontja foglalkozik: eszerint a fogyasztói szerződésben az ellenkező bizonyításáig azt a szerződési feltételt kell tisztességtelennek tekinteni, amely lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos ok nélkül módosítsa, különösen, hogy a szerződésben megállapított pénzbeli ellenszolgáltatás mértékét megemelje, vagy lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos okkal módosítsa, ha ilyen esetben a fogyasztó nem jogosult a szerződéstől azonnali hatállyal elállni, vagy azt felmondani.

Mivel a felmondás jogát a szerződés tartalmazza, az alapos ok nélküli módosítási lehetőség a tisztességtelenség vélelmét a perbeli esetben is megalapozná, így a kikötést elsőként ebből a szempontból kell vizsgálat tárgyává tenni.

Az alperesek az alapos okot támogató érvek körébe vonható hivatkozásaikban hangsúlyozták, hogy a közvetítői funkciót betöltő pénzintézetnek a forrás- és eszközoldal egyensúlyát meg kell őriznie; mivel pedig az ok-listában felsoroltak hatnak a banki forrásköltségekre (a szerződéskötést követően változott jogi szabályozás az ok-lista elemeit forrásköltségként nevesíti is), így hatniuk kell a kihelyezett eszközökre, a kölcsönök kamatára és költségeire is.

Az alperesek által megalapozottan hivatkozott, a szerződésekben előírt kamat egyoldalú módosításának feltételeiről szóló 275/2010. (XII.15.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése a pénzügyi intézmény által a fogyasztóval kötött, lakáscélú hitel- és kölcsönszerződés vagy pénzügyi lízingszerződés esetére határozza meg a kamat ügyfél számára kedvezőtlen módosításának a feltételeit.

Ez a jogszabály a perbeli szerződéskötést követően, 2010. december 18. napján lépett hatályba, ennek ellenére azonban a rendeletben írt okokból a 2007-ben kötött szerződés ok-listájában megjelölt okok „alaposságára” is következtetés vonható, különösen, mivel a 2.§ (2) bekezdés értelmében a rendelet szabályait a hatálybalépésüket megelőzően kötött szerződések hatálybalépést követő módosításai tekintetében is alkalmazni kell.

A 275/2010. (XII.15.) Korm. rendelet a kamat mértékére ténylegesen hatást gyakorló, ezáltal a fogyasztóval szerződő fél számára a szerződés egyoldalú módosítását lehetővé tevő alapos oknak tekinti: a hitelező forrásköltségeinek, forrásszerzési

lehetőségeinek kedvezőtlen változását (ide értve a jegybanki alapkamat, a bankközi pénzpiaci kamatlábak, a hitelező lekötött ügyfélbetétei kamatának, a refinanszírozást biztosító, nyilvánosan kibocsátott értékpapír kamatának az emelkedését, és a pénzügyi intézmény hitelezési vagy lízing-tevékenysége refinanszírozásául szolgáló hitel-, kölcsönszerződések költségének bizonyítható növekedését); a hitelkockázat változását (ide értve az adott ügyfél, illetve a hitelügylet magasabb kockázati kategóriába történő átsorolását és az azonos kockázati kategóriába tartozó hitelügyletek, illetve ügyfelek kockázatának a növekedését egyaránt); valamint a hitelező költségeit növelő, a jogviszonyt szorosan és közvetlenül érintő jogszabályváltozást.

Ezen okok lényegében azonosak a keresettel támadott, a szerződés II.3.) pontjában szabályozott, adósokra hátrányos hiteldíj változtatás ok-listájában felsorolt feltételekkel. Így a konkrét ok-lista elemei a jelenleg hatályos szabályozás által elismerten hatást gyakorolnak a hiteldíjra, ekként a fogyasztóval szerződő fél számára a szerződés egyoldalú módosítását lehetővé tevő alapos oknak minősülnek. Ennek következtében a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet alapján a per tárgyává tett feltétel tisztességtelensége nem állapítható meg.

Nem hibázott azonban az elsőfokú bíróság, amikor további szempontokat tett vizsgálata tárgyává: ugyanis önmagában abból, hogy a szerződésmódosításnak alapos oka van, illetve a fogyasztó jogosult azonnali hatállyal felmondani, nem vonható le a contrario az a következtetés, hogy az ezeknek a követelményeknek megfelelő, ezen okokból nem tisztességtelen feltétel „tisztességes”. A tisztességtelenség egyik lehetséges okának hiányára alapítottnak nem zárható ki a feltétel egyéb okra visszavezethető tisztességtelensége, amiként a Ptk. 2009. május 22. napjától hatályos 209.§ (4) bekezdésének azon rendelkezéséből, hogy a nem világos vagy nem érthető feltétel önmagában tisztességtelennek minősül, még nem következik, hogy a világos és érthető feltétel egyúttal tisztességes is. Az alapos okkal történő egyoldalú módosítás is vezethet a szerződésből eredő jogok és kötelezettségek egyensúlyának indokolatlan mértékű megbontásához.

A 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet a 3.§ (2) bekezdésében deklarálta a 93/13/EGK tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja, annak mellékletén alapszik, az irányelv 3. cikk (3) bekezdése pedig maga is rögzíti, hogy a mellékletben foglalt felsorolás a teljesség igénye nélküli, jelzésszerű.

Itt jegyzi meg a másodfokú bíróság, hogy az egységes jogalkalmazás érdekében nyilvánított PK vélemények, így 2/2012. (XII.10.) PK vélemény figyelembevételét sem zárja ki az a körülmény, hogy a közzétételük a perben vitássá tett jogviszony keletkezését követően történt. A bíróság feladata, hogy az adott jogvita érdemi elbírálása során az irányadó jogszabályokat alkalmazva, azok rendelkezéseire figyelemmel, annak korlátai között tekintse iránymutatónak a jogalkalmazást segítő eszközöket.

A fogyasztói kölcsönszerződésben pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségéről szóló 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény nyilvánításának idejére a Hpt-nek a perbeli szerződés megkötésekor hatályban volt, vonatkozó 210. § (3) bekezdése jelentősen módosult.

A Hpt. 210.§ (3) bekezdése korábban (a jelenlegi, a nem fogyasztóval kötött szerződésekre vonatkozó 210.§ (11) bekezdésének első fordulataival egyezően) úgy rendelkezett, hogy a kamatot, díjat vagy egyéb szerződési feltételt csak akkor lehet egyoldalúan, az ügyfél számára kedvezőtlenül módosítani, ha szerződés ezt - külön pontban - a pénzügyi intézmény számára meghatározott feltételek, illetve körülmények esetére egyértelműen lehetővé teszi.

A 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény nyilvánításakor a Hpt. vonatkozó rendelkezése a 2009. évi CL. törvény 56.§ (1) bekezdésével beiktatott tartalommal volt hatályban, a PK vélemény ezen módosított rendelkezés tükrében bontotta ki a tisztességtelenség vizsgálatának szempontrendszerét.

Az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2009. évi CL. törvény 170. § (4) bekezdésének rendelkezése szerint azonban a Hpt. 210. §-ának e törvénnyel módosított (2010. január 1. napján hatályba lépett, tehát a PK. vélemény nyilvánításakor hatályban volt és azóta is hatályos) rendelkezéseit - az (5)-(7) bekezdésben meghatározott kivétellel - a *2009. évi XIII. törvény hatálya alá tartozó szerződésekre kell alkalmazni.*

A pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét érintő egyes törvények módosításáról szóló, 2009. évi XIII. törvény (melynek 8. §-a a Hpt. 210. § (3) bekezdését módosította, illetve egészítette ki új rendelkezésekkel) hatálya alá ugyanezen törvény 20.§ (6) bekezdése értelmében az e törvény 8. §-ának *hatálybalépését* (2009. május 3. napját) *megelőzően fogyasztóval, vagy mikrovállalkozással kötött kölcsönszerződések, vagy pénzügyi lízingszerződések* tartoznak, mivel ezen rendelkezés szerint a Hpt. 210. §-ának az e törvény 8. §-ával megállapított rendelkezéseit az azok hatálybalépését megelőzően fogyasztóval, vagy mikrovállalkozással kötött kölcsönszerződés, vagy pénzügyi lízingszerződés módosítása esetén is alkalmazni kell, ide nem értve a szerződés alapján jelzáloglevéllel finanszírozott kölcsönszerződéseket.

A Hpt. 2010. január 1. napjától hatályos 210.§ (3) bekezdésének azon rendelkezése tehát, hogy a fogyasztóval kötött kölcsönszerződésben vagy pénzügyi lízingszerződésben az ügyfél számára kedvezőtlenül kizárólag a kamatot, díjat vagy költséget lehet egyoldalúan módosítani, feltéve, hogy a módosításra okot adó objektív körülmények tételes meghatározását a szerződés tartalmazza, valamint a hitelező árazási elveit írásban, ugyanezen szakasz (4) bekezdésében előírt kötelező tartalomnak megfelelően rögzítette, a perbeli szerződésre is alkalmazandó, minek folytán a tisztességtelenség Ptk. 209.§ (1) bekezdésében meghatározott ismérveinek vizsgálatakor az alapvetően a szerződéskötéskor is hatályos Ptk.209.§ (1) bekezdéséhez fűződő PK vélemény tisztességes kikötés tartalmi követelményeit megfogalmazó 6. pontjának figyelembevétele - az elsőfokú bíróság helyes felismerésének megfelelően - nem mellőzhető.

A másodfokú bíróság nem értett azonban egyet az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy a perben vizsgált feltétel - ide nem értve a forrás- és számlavezetési költségekkel kapcsolatos rendelkezést - megfelel az átláthatóság elvének. A szerződési feltétel akkor minősül átláthatónak (transzparensnek), ha rendelkezései rögzítik, a kikötéssel élő fél milyen feltételek esetén és milyen mértékben háríthat át további terheket a fogyasztóra. Lényeges hangsúlyozni, hogy ez az elvárás a tisztességesség olyan immanens, magától értetődő követelménye, amely nem a Hpt. valamely rendelkezésén, hanem közvetlenül a Ptk. 209.§ (1) bekezdésén alapszik: a

jóhiszeműség és a tisztesség követelménye megkívánja, hogy a feltétel alkalmazója ne követeljen a maga számára a módosításra megfelelő korlátok nélkül okot adó felhatalmazást.

Az elsőfokú bíróság ebben a körben a Ptk. 209.§ (2) bekezdése alapján vizsgálta az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel, a devizában nyilvántartott lakáscélú és jelzálog típusú konzorciális ... hitelekre vonatkozó, 2007. február 4. napjától érvényes Üzletszabályzat II.5. pontjának egyéb rendelkezéseivel való kapcsolatát is, és a hitelkamat és költségek meghatározását, a kamatszámítás képletét, a számítás módjának egyéb feltételeit részletesen szabályozottnak találta.

Valójában azonban az üzletszabályzat II.5. pontjának egyéb rendelkezései adott mértékű kamatra, kezelési költségre vonatkoznak, azok módosításához, a módosítás mikéntjéhez nem kapcsolódnak, ekként tehát az Üzletszabályzat 5.2. pontjában és a kölcsönszerződés II.3. pontjában írt, a hiteldíj megváltoztatására vonatkozó rendelkezést nem érintik.

A szerződés ekként semmilyen tekintetben nem rendelkezik arról, hogy a felsorolásban szereplő, a módosításra okot adó tételek (a bankközi hitelkamatok, a fogyasztói árindex, a jegybanki alapkamat, az állampapírok hozama, a forrás-, és a hitelszámla vezetési költség növekedése és a lakossági hitelek kockázati tényezői) változását a hitelezőknek milyen mértékben és arányban, milyen összefüggések mentén kell, illetve lehetséges figyelembe venniük; ebben a tekintetben az adósokat teljes bizonytalanságban, egyúttal kiszolgáltatottságban tartja, a hitelező számára - mivel a gyakorlati tapasztalatok szerint a felsorolt változók legalább valamelyikének növekedése (különös tekintettel a fogyasztói árindexre) időről-időre törvényszerűen bekövetkezik - a hiteldíj növelésére a jóhiszeműség követelményébe ütköző módon lényegében kontroll nélküli egyoldalú hatalmasságot biztosít.

A kifogásolt feltétel „hibája” tehát nem a pozitív tartalmában, a módosításra okot adó körülmények meghatározásában van, hanem a hiányosságaiban; azok a feltételrészletek hiányoznak, melyek a módosítási lehetőség kereteit ténylegessé, a fogyasztó számára is követhetővé, ekként a módosítások mindenkor mértékét ellenőrizhetővé tennék.

Ez a hiányosság az ok-listában szereplő valamennyi ok esetén, minden egyes kikötött feltétel tekintetében fennáll.

Egyoldalú a szerződési rendelkezés azért is, mert a felsorolt okok adósokra kedvező előjelű változása következményeinek levonását a hitelező kötelezettségeként nem írja elő. Ebben a tekintetben nincs jelentősége, hogy az adós javára történő módosítás lehetőségét a szerződés nem zárja ki, mert a kizáró rendelkezés hiányára az adósok jogot nem alapíthatnak.

Ezek a hiányosságok a hitelező alperesek javára indokolatlan és egyoldalú előnyt, az adós felperesek terhére indokolatlan és egyoldalú hátrányt teremtenek, megvalósítva a szerződésből származó jogosultságok és kötelezettségek egyensúlyának olyan jellegű eltolódását, ami megalapozza a kikötés tisztességtelenségét, ezáltal - a Ptk. 209/A. § (2) bekezdésére figyelemmel - a szerződési feltétel semmisségét.

A semmisség jogkövetkezményeként a felperesek a feltétel érvénytelenségének megállapítását kérték.

A Ptk. 209. § (1) és a 209/A. § (2) bekezdése értelmében a sérelmet szenvedett fogyasztó nem a szerződést, hanem a szerződés részévé vált tisztességtelen kikötést támadhatja, a tisztességtelenség a Ptk. 239. § (2) bekezdése alapján fő szabálya szerint a fogyasztói szerződés részbeni érvénytelenségéhez vezet. Fogyasztói szerződés esetén azonban - a 239. § (1) bekezdésben foglaltaktól eltérően - a bíróságnak nem azt kell vizsgálnia, hogy a felek a szerződést az érvénytelen rész nélkül megkötötték volna, hanem - az Irányelv 6. cikk (1) bekezdésével tartalmában azonos Ptk. 239. § (2) bekezdése alapján - azt, hogy a szerződés az érvénytelen rész nélkül teljesíthető-e. Csak ebben az esetben mondható ki, hogy a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.

A perbeli esetben a teljesíthetőségre megalapozottan lehet következtetni arra figyelemmel, hogy a hitelezők főszolgáltatásukat már teljesítették, míg az adósi teljesítés nem válik a szerződéskötéskor elvállalt teljesítésnél terhesebbé.

Az érvénytelenség jogkövetkezményeit illetően a Pp. 3. § (3) bekezdésében, a 213. § (1) bekezdésében, valamint a 215. §-ában rögzített kérelemhez kötöttség elve az érvénytelenség megállapítása iránti perben nem érvényesül maradéktalanul, mert az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonásakor a fél kérelme a bíróságot csak annyiban köti, hogy nem alkalmazhat olyan jogkövetkezményt, amely ellen valamennyi fél tiltakozik (2/2010. (VI.28.) PK vélemény 5.a) pontja). Ha az érvénytelenség többféle jogkövetkezménye is alkalmazható lenne, akkor a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy az érvénytelenség melyik jogkövetkezményét alkalmazza.

Az érvénytelenség jogkövetkezményeiről szóló 1/2010. (VI.28.) PK vélemény 5. pontjában is kifejtettek szerint, ha az érvénytelenség oka kiküszöbölhető, a bíróság az érvénytelen szerződést a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilváníthatja. Az eredeti állapot helyreállításával szemben a bírói gyakorlat - a szerződéssel célzott joghatást megóvando - ezt a megoldást preferálja. Bár a perbeli esetben az érvénytelenség részlegessége folytán nincs szó a szerződés joghatásainak annullálásáról, az érvényessé nyilvánítás a felek közötti egyenlőség helyreállításnak hatékony eszköze lehetne.

Kétségtelen ugyanis, hogy a felek tartós pénzkötelmi jogviszonyában kikötött feltételek változásával az alperesek a hiteldíj előzetes kalkulációja során a futamidőre is figyelemmel megfelelő gondossággal eljárva sem számolhattak előre, így amennyiben az azokban bekövetkező változások az érvénytelenség következményeként a felperesekre, mint fogyasztókra egyáltalán nem háríthatóak át, az a hitelezőket hozza hátrányos helyzetbe.

A 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 8.a) pontja által kifejtettek értelmében azonban nincs mód arra, hogy a bíróság az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő érvénytelen szerződési feltétel mellőzése helyett, azt módosítva új, a felek egyenlőségét helyreállító szerződési kikötést állapítson meg.

Az Európai Bíróság a Banco Español de Crédito SA és Joaquín Calderón Camino között folyamatban volt C-618/10. számú ügyben hozott ítélet 69. pontjában fejtette ki, hogy ha a nemzeti bíróság jogosult lenne a tisztességtelen feltételek tartalmának módosítására, e lehetőség sértené a 93/13 irányelv 7. cikke által elérni kívánt és előírt hosszú távú célt, a tisztességtelen feltételek alkalmazásának megszüntetését. Ez a

lehetőség ugyanis hozzájárulna annak a visszatartó erőnek a megszüntetéséhez, amely az eladók vagy szolgáltatók tekintetében az ilyen tisztességtelen feltételek pusztja és egyszerű alkalmazhatatlansága következtében jelentkezik. Az eladók vagy szolgáltatók továbbra is alkalmazni próbálnák az említett feltételeket annak tudatában, hogy ha azok érvénytelenségét meg is állapítanák, saját érdekeik a kiegészítéssel mindenkor biztosítottak maradnának. A fentiekre figyelemmel az Európai Bíróság a felhívott ítéletének 73. pontjában leszögezte, az olyan tagállami szabályozás, amely a nemzeti bíróság számára lehetővé teszi, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt feltétel tisztességtelen jellegének a megállapítása esetén az említett szerződést e feltétel tartalmának a módosítása útján kiegészítse, a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével ellentétes.

A másodfokú bíróság a fentiekben kifejtett indokok alapján a keresettel támadott szerződési kikötés tisztességtelenségét a kikötés egészére nézve megállapította, és a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletének a fellebbezett részét megváltoztatta és a keresetet teljesítette.

A szerződési feltétel érvénytelenségének megállapításából következően a felek szerződéses jogviszonyában az azzal tartalmában lényegében azonos (bár a lehetséges változtatás irányát nem rögzítő) üzletszabályzatbeli kikötések sem élnek tovább.

A felperesek eredményes fellebbezése folytán az alperesek mindkét fokú eljárásban pervesztesek lettek, a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján kötelesek a felpereseknek első és másodfokú perköltséget fizetni. Ennek összegét a másodfokú bíróság a felperesek jogi képviselőjét ellátó ügyvéd 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (3) és (5) bekezdése alapján állapította meg.

A felperesek illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt elsőfokú eljárási és fellebbezési illetéket az Itv. 74.§ (3) bekezdése folytán alkalmazandó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján az alperesek kötelesek az állam javára megfizetni.

A peres felek helytállóan hivatkoztak arra, hogy a pertárgy értéke nem volt meghatározható, mire is figyelemmel az alperes a fellebbezésére a szükséges 48.000 forintot meghaladóan lerótt illeték visszatérítését kérelmezheti.

P é c s , 2013. szeptember 19.

dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró,  
dr. Vogycska Petra s.k. bíró